

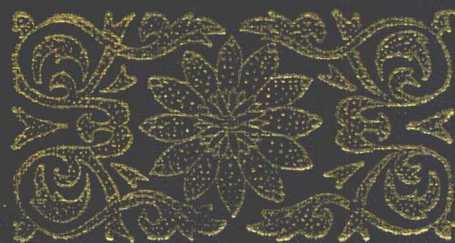
གངས་ཅན་

མཁའ་མ་གུང་

འཇིག་རྟེན་

མཁའ་མཁའ་

གངས་ཅན་མཁས་བླ་པ་རིམ་བྱོན་མིང་མདོད།

ཀོ་ལྷལ་ཤུགས་པ་འབྲུང་གནས་དང་ལྷལ་པ་མོ་བཟང་
མཁས་བླ་པ་གཉིས་ཀྱིས་བཅུ་མས།

མཁའ་འགོ་སྐྱབས་ཀྱིས་དཔེ་མཛུགས་གི་འགན་ཁུར།
ཤུགས་པས་དཔེ་ཆའི་མཚན་བྱང་བྲིས།
འཁྱེད་ཀྱི་པ་ཡེ་ཤེས་དབང་མ།

གངས་ཅན་མཁས་གྲུབ་རིམ་བྱོན་མིང་མཛད།

ཀོ་ལྷལ་ཤུགས་པ་འབྱུང་གནས་དང་

ཀྱལ་བ་སློབ་ཐབས་མཁས་གྲུབ་གཉིས་ཀྱིས་བཅམས།

མཚོ་སྡེ་ཁིང་ཆེན་ཞིན་ཏུ་དཔེ་ཁང་གིས་བཀྲམས།

མཚོ་སྡེ་མི་རིགས་པར་ཁང་གིས་དཔར།

1992 ལོའི་ཟླ12པར་པར་གཞི་ཚོགས་མར་བཏོན་པ་དང་དཔར་ཐངས་

དང་ཐོར་བཏབ།

དཔར་གྲངས། 1—1,700

ISBN7-5421-0200-1\K·27(民文)

རྒྱུ་རྒྱུ་མེད་ཀྱི་ 80.00

(甘)新登字第02号

责任编辑：看召加

书 题：智 华

封面设计：白 峰

雪域历代名人辞典

郭须·扎巴军乃 编著
嘉娃·罗桑开珠

甘肃民族出版社出版

(兰州第一新村81号)

青海省新华书店发行 青海民族印刷厂印刷

开本：850×1168毫米 1/32 印张：60.5 插页：5

1992年12月第一版 1992年12月第一次印刷

印数：0,001—1,700

SBN 7-5421-0200-1/K·27(民文)定价：80.00元

འགོ་བདེན་གྱི་གཏམ་ལྟ་དཔལ་ལྷན་གྱི།

དེར་ཞི་བདེན་བྱ་གཞུང་ལྷན་གྱི།

ཆོགས་ཆེན་པོས་བསྐྱབ་དགོས་པའི་བྱ་བ་ཆོགས་མེད་བདེ་ལྷན་ཏུ་.....
 འགྲུབ་པ་དང་། ལུས་རིང་ཏུ་འབད་དགོས་པའི་ལས་རྣམས་ལུན་ཐུང་ཐུང་
 ཞིག་ལ་རྒྱལ་པར་བྱེད་རྒྱས་པ་དེ་ལ་བྱ་བའི་ཐབས་ལ་མཁས་པར་བཅི་.....
 ཞིང་། ཆོན་རིག་གི་ཐབས་ཟེར་བ་ཡང་བྱ་བ་སྐྱབ་པའི་ཆོགས་རེ་ཡང་ཏུ་
 གཏོང་བ་དང་། ཏུས་ཆོད་རེ་ཏུང་ཏུ་གཏོང་བའི་ཐབས་ཤིག་ཡིན། དཔེར་
 ཅན། མི་མང་པོས་ཆོགས་ཆེན་པོས་བསྐྱབ་པའི་བྱ་བ་འཕུལ་འཁོར་གྱི་ལྷན་
 མོར་མཐུབ་ཅེས་མནན་པ་ཅམ་གྱིས་འགྲུབ་པ་དང་། ཀླང་མང་དང་སྐྱ་མིས་
 ལོ་དང་ལྷ་བར་བསྐྱོད་དགོས་པའི་ལས་གནས་ལྷན་སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་.....
 ལྷན་པར་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་རེད། བྱ་བ་སྐྱབ་པའི་ཐབས་རེ་མང་རེ་མཁས་
 དང་། ཆོགས་རེ་ཡང་ཏུ་སོང་བ་དེ་གྱི་ཆོགས་དང་རིག་གནས་འཕེལ་རྒྱས་ལྷན་
 སོང་བ་དང་། མི་རྣམས་ཀྱི་རིག་པ་རེ་ཆོད་ཏུ་སོང་བའི་རྒྱལ་ཤིག་རེད།
 བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ཆོས་ལུགས་རིག་གནས་གང་ཡང་ཐོས་བསམ་
 དང་། འཆད་ཚུལ་གྱིས་རྒྱན་འཛིན་དང་དར་རྒྱས་ལྷན་གཏོང་བ་དང་། ཐབས་
 ལྷན་རྒྱ་བསྐྱེད་ལ་དམིགས་པའི་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་པ་གང་དང་གང་གི་སྐབས་ལྷན་
 ཡང་། དེ་དང་དེ་ལ་འབྲེལ་བའི་མི་སྣ་དག་གི་མཆན་དང་བྱས་རྒྱས། ཕྱན་
 པའི་ཏུས་ཐོག་དང་ལོ་ཆོགས་སོགས་མ་ཤེས་ཐབས་མེད་ཡིན་ཀྱང་། དེ་དག་

ཤེས་དགོས་ན་སྒྲིག་གི་ཡིག་ཆ་དང་ལོ་རྒྱུས་ཆོས་འབྱུང་དེ་བ་ཐེན་གདན་རབས་ཀྱི་
 རྒྱུ་ཐེན་མཉམ་གསལ་དེ་ཆ་མང་པོ་སྒྲིག་ནས་བཅལ་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་དཔེ་
 ཆ་མང་པོ་མཉམ་བསྐྱར་ཚུར་བསྐྱར་བྱེད་ན་མ་གཏོགས་དཔེ་ཆ་གཅིག་གི་ནང་ཀྱང་
 རྩ་རྩལ་རབས་ལོ་ཆོགས་མཛད་རྒྱུ་ལོ་གསལ་ཁ་གསལ་བལྟས་ཆོག་མཐོང་ཆོད་
 ལྟ་བུ་ལེན་ཞིག་ཤིན་ཏུ་དགོན་པར་སྤངས་ལ། དེ་འདྲའི་དཔེ་ཆ་ཡོད་ན་ཡང་།
 ས་ཆ་གང་ས་གང་ལ་དཔེ་ཆ་ཡོད་པའི་ངེས་པ་མེད། ཡོད་ཀྱང་རང་ལ་མེད་
 ན་གཞུང་གི་སྤྱུ་མི་སྤྱུ་པ་དང་། ལྟ་ཁོམ་ཡོད་མེད། ལྟ་ཁོམ་ཡོད་ཀྱང་དཔེ་
 མང་བལྟ་སྒྲིག་གི་ཆོགས་ལྟེ་བ་སོགས་མི་སྤྱུ་གཅིག་གི་རྩ་མཚན་ཅན་ཆོད་པ་
 ཡང་ལས་སྤྱོད་པོ་མིན་པ་སྤྱོད་གཉེར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མཁན་རྣམས་ལ་སྤྱི་མཐུན་
 གི་ཚུངས་ཀྱི་སྤྱུ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད། ཆོག་མཛོད་འདི་འདྲའི་ཞིག་ཡོད་ན་རྒྱུ་ཐེན་
 ལོ་རྒྱུས་སོགས་ཀྱི་དཔེ་འཆོལ་དཔེ་སྒྲིག་གི་དཀའ་ཆོགས་མང་པོ་མི་དགོས་
 ཤིང་། གང་དགོས་མི་སྤྱུ་ལོ་རྒྱུས་མཚན་དེ་མ་ཐག་ཏུ་ཤེས་སྤྱོད་པས། སྤྱོད་
 གཉེར་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་པར་བཞུགས་ཅིང་། སྤྱོད་
 རྒྱུ་ཐེན་ཆེ་བ་སྤྱོད་མ་དགོས་སོ།

ཆོག་མཛོད་འདི་སྤྱི་གཞི་མཁན་གོ་བྱལ་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་ནི་རྒྱུ་ཐེན་
 མི་རིགས་སྤྱོད་ཀྱི་ཆོན་མའི་ཞིབ་འཇུག་འཛིན་སྤྱོད་ནས་མཐར་ཐུག་ཅིང་རྩ་བའི་
 མིང་འདྲིམས་ལོན་པའི་ངེད་ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱི་གསལ་གྱི་ཆེ་བུད་ཅིག་ཡིན། ཁོ་རང་
 ལྟན་སྤྱོད་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཆེ་ཞིང་རིག་པ་གི་མ་པ། རྩལ་ལྟར་སྤྱོད་པར་ཆེ་བ་
 སོགས་དཔེ་མེད་ཅིག་ཟེད། ཁོར་ག་དང་སྤྱོད་བཟང་མཁས་སྤྱོད་གཉིས་ཆོག་
 མཛོད་འདི་སྤྱི་གཞི་སྤྱོད་པས་ལོ་གསལ་ལྟན་གི་རིང་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ལོ་བ་
 དང་སྤྱོད་ཀྱི་བརྒྱུ་ཐེན་གང་ལྟ་བུ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞུང་གི་རིགས་སྤྱོད་ཤིང་། ལྟན་

ཆང་ཡང་སྒྲིག་བཏང་ནས་ཉིན་མཆན་བསྟུང་མར་དཔེ་འཆོལ་དཔེ་ལྟས་.....
 དཔུང་བསྟར་ཞིབ་འཇུག་ཟིན་ཐོ་བྱང་བྱུང་འདེབས་པ་སོགས་པལ་གྱི་སྒོ་ལས་....
 འདས་པའི་དཀའ་སྟུང་ཏུར་བཅོན་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་རྒྱས་མངའི་ཉེ་སྤྱོད་...
 གྱི་མི་ནམས་ལ་སྦྱང་ལྟ་བུ་ཞིག་བཤད་རྒྱ་ཡོད། དེ་འདྲའི་སྟག་རྩས་བྱས་པ་
 ལས་བྱས་རྗེས་ཡང་བསྟགས་བརྗོད་ཀྱི་ལུལ་རྩ་འོས་པ་ཞིག་སྐོབ་ཡོད་པ་ཆོག་...
 མཛོད་རང་ལ་བལྟས་པས་ཤེས།

མི་སྣའི་ཆོག་མཛོད་འདི་ལ་སྟན་སྟམ་ཆོགས་པའི་བྱང་ཆོས་རྩ་མ་ཡོད་.....
 དེ། དང་པོ། བྱང་དོན་འདུ་བྱལ་ཆེ་བ། ཆོག་མཛོད་འདིར་རྩས་རབས་
 རིམ་བྱང་གི་པོད་ཀྱི་རྗེ་སྟོན་མི་གྲགས། ཆོས་ལྷགས་གྲུབ་མཐའ་སོ་སོའི་
 བཤམས་གྲུབ་སྦྱིས་ཆེན་དམ་པ། རིག་གནས་སོ་སོའི་སྒྲིབ་དཔོན་མཤམས་གྲགས་
 ཅན་སོགས་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་མི་སྣ་སྟོང་ཆོ་གཉིས་ཅམ་གྱི་མཆན་དང་བྱང་རབས་ལོ་...
 ཆོགས་སོགས་ཁ་གསལ་གནད་བསྟུན་སྟུ་འཁོད་ཡོད་པ་དང་། གཉིས་པ།
 ལོ་རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ས་དག་པ། ཆོག་མཛོད་འདིར་འཁོད་པའི་མི་སྣ་སོ་སོའི་བྱང་
 རབས་རྒྱ་མཆན་དོ་སྟོན་ཆང་མ་པོད་ཀྱི་ཡིག་ཆང་ཆོས་འབྱུང་དེབ་ཐེར་གདན་
 རབས་ལོ་རྒྱས་བསྟན་ཅིས་ནམ་ཐར་གྲིགས་བམ་བརྒྱ་ལྟག་པན་ཚུན་ཐོད་.....
 གཏུགས་བསྟར་དཔུང་ཁོལ་འདོན་བྱས་པ་ཤ་སྟག་ཡིན་པས་ཡིད་ཆེས་བྱ་བར་
 ཅང་བ་དང་། གསུམ་པ། འཆོལ་བདེ་བལྟ་བདེ་ཡིན་པ། མི་སྣའི་མཆན་
 བྱང་དེར་རྩས་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་ཀྱི་སྒྲི་སྟལ་བཞིན་ཀ་ཁའི་གོ་རིམ་ལྟར་འཁོད་.....
 ཡོད་པས་འཆོལ་བདེ་ཞིང་། འབྲངས་འདས་ཀྱི་ལོ་ཆོགས་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་
 སྒྲི་ལོ་དང་སྟར་ཡོད་པ་དང་། མི་སྣ་དེ་དེའི་བྱས་རྗེས་གལ་ཆེན་རིགས་དོ་
 སྟོན་ཏེ་ལམ་ཡིག་འབྲུ་སྟམ་བརྒྱ་ཡར་མར་གྱི་ནང་རྩ་བྱུང་བསྟུན་ཁ་གསལ་རྩ་...

འཁོད་ཡོད་པས་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བའི་ཡིན།

རབ་བྱུང་མ་ཚུགས་གོང་གི་ཡོ་ཆོགས་ཀྱི་སྐར་མྱིར་ཁ་མི་མཐུན་ཞིང་།

འདིར་ཡང་ཡོ་ཆུས་བསྟན་ཅིས་སོགས་ཀྱི་བཤད་སྟོལ་ལ་བརྟེན་པ་མང་བས་

འཐད་ལྟན་ཡིན་མིན་དབྱེད་དགོས་པ་མང་ཡང་ཆོག་མཛོད་འདིའི་སྟུན་ཆར་

མི་འགྱུར་ཅིང་། ས་མིང་ཡུལ་མིང་རྣམས་ཀྱང་འགྱུར་ཆེ་བས་དེར་སངས་རྒྱུ་

མི་ཐིན་པ་མང་ཡང་། དེ་ཆང་མ་ཅར་བཅད་ནས་དེས་གསལ་གཏོང་བ་ལས་

སྤྲ་པོ་ཞིག་མིན་པས། ས་ཆ་སོ་སོའི་སྟོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱི་སེམས་པན་སེམས་

ཀྱིས་གང་ཤེས་ཤེས་ཤོག་ཆེལ་བཟུང་ནས་ཆོག་མཛོད་སྤྱི་མཐུན་ལ་སྦྱར་

གནང་བྱས་ན་བསྐྱར་དཔར་རྒྱག་ཏུ་སྤྲ་ཁ་བསལ་འགྲིག་པོ་ཞིག་བྱེད་སྟབས་བཟ་

སྟམ་ཞིང་། ད་ཏུང་ཡོ་ཆུས་མི་སྣ་འདིར་མ་མེ་བའང་མང་ཏུ་ཡོད་དེས་ཤིང་།

གཞི་ཅ་འདིའི་ཕྱིར་ནས་རིམ་གྱིས་ཁ་བསལ་བྱས་ནས་འཐུས་ཆང་ཏུ་གཏོང་བ་

དང་། བོད་ཀྱི་ཡོ་ཆུས་རིག་གནས་ཆོས་ལུགས་སོགས་ཀྱི་སྟུགས་ལ་བྱས་རྒྱུ་

དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རྟོག་དང་སོག་པོ་སོགས་མི་རིགས་གཞན་པའི་མཁས་

པ་དང་མི་གྲགས་རྣམས་ཀྱི་མཆན་བྱང་ཡོ་ཆུས་རྣམས་ཀྱང་ཆོལ་སྦྱད་ཁ་བསལ་

བྱས་ནས་འདི་ལས་ལྷག་པའི་འཐུས་ཆང་ཅན་ཞིག་ཏུ་གཏོང་སྟབས་ན་བོད་ཀྱི་

རིག་གནས་ཡོ་ཆུས་སྤོབ་གཉིར་རྟོག་ཞིབ་སྟུགས་ལ་པན་རྒྱབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་

འོང་བར་གོར་མ་ཆག་གོ འདི་ཡི་དགེ་བས་གངས་ཅན་རིག་གནས་གཞི་

འོད་གོ་ལའི་ཁྱོན་ཡངས་བྱུང་བར་གྱུར་ཅིག་ལུ།

ཞེས་སྤྱི་ཡོ་ཆོག་སྟོང་དབྱ་བརྒྱ་གྲ་གཉིས་པའི་སྤྱི་རྒྱ་བཞི་བར་

རྒྱབ་བྱང་མི་རིགས་སྤོབ་བྲ་ཆེན་མོ་ནས་བྲིས། །

དཀར་ཆག

ཀ..... (1)	ན..... (921)	འ..... (1544)
ཁ..... (133)	བ..... (954)	ཡ..... (1557)
ག..... (243)	མ..... (1048)	ར..... (1594)
ང..... (431)	བ..... (1074)	ལ..... (1653)
ཅ..... (484)	མ..... (1265)	ཤ..... (1685)
ཆ..... (539)	ཅ..... (1332)	ས..... (1723)
ཇ..... (606)	ཆ..... (1370)	ཏ..... (1830)
ཉ..... (666)	ཇ..... (1408)	ཨ..... (1892)
ཏ..... (697)	ཉ..... (1424)	འཕྱག་ཕྱང་།
ཐ..... (786)	ཏ..... (1435)	 (1926)
ད..... (820)	ཐ..... (1509)	

1192ལྷ་སྐྱ་གཤེགས། ཁོང་གི་ཕ་ག་མོ་གྲུ་པའི་གཙུང་པོ་ཡིན།
 ཁོང་གིས་རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ས་མོ་ཡོས་ལ་ཉེ་སྤྱི་ལོ་1159ལྷ་ས་དུ་
 སི་ཁྱོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་བྱུང་པ་ལ་.....
 ཡུལ་རྫོང་ཁོངས་སྤྱ་ཀུ་ཐོག་དགོན་པ་གསར་འདེབས་མཛད། ཁོང་
 གི་གསར་ཁྲགས་རྒྱུ་མའི་སྒྲོབ་དཔོན་གྲགས་ཆེན་ཞིག་ཡིན། ཁོང་གི་
 མཚན་དངོས་ལ་ཤེས་རབ་སེང་གེ་ཞེས་གསོ། མཚན་གཞན་ལ་
 སྒྲོབས་པ་མཐའ་ཡས་ཀྱང་བྱུང་།

ཀ་བ་དར་སེང་།

ཁོང་གི་འདུལ་འདོན་ཐག་མ་པ་དང་མི་གཅིག་ཡིན་པས་དེ་ལ་.....
 གཟིགས་པར་བྱུང་།

ཀ་མ་པ་ཤེས་རབ་འོད་།

ཁོང་གི་རབ་བྱུང་དང་པོའི་མེ་མོ་བྱ་ལ་ཉེ་སྤྱི་ལོ་1057ལྷ་ས་ཡུལ་
 ལན་པ་མདའ་ལ་སྤྱ་འབྱུངས། རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་ལྷགས་མོ་ཕག་
 ལ་ཉེ་1131ལྷ་ས་སྤྱ་གཤེགས། ཁོང་གིས་སྤྱིར་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་
 མང་པོ་ལ་བཞུགས་མདོ་ཁྲགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པར་བྱུངས་པ་
 དེའི་ཕྱིན་པ་མཛད། རབ་བྱུང་པའི་མཚན་ལ་ཤེས་རབ་འོད་ཅས་
 གསོ། དེ་ནས་དགོན་པ་བ་འཛིང་དབང་བླག་རྒྱལ་མཚན་དང་
 མཇལ་ཞིང་རྩ་གོས་ཆོས་གསུམ་གྱིས་ལེགས་པར་བསྐྱུངས། སྤྱི་པ་
 ཉམས་ལེན་མཛད་པས་མདོན་པར་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡང་ཆད་མེད་
 པ་དང་ལྷན་པ་ཡིན། དུས་ཕྱིས་སྤྱི་ཁོང་གིས་ཀམ་དགོན་པ་གསར་
 འདེབས་མཛད་ཅིང་གྲུ་པ་བདུན་བརྒྱ་ཙམ་ནས་དེའི་ཆོགས་པ་ཡུན་.....

རིང་ཏུ་བསྐྱུངས། ཁོང་ལ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དངོས་པོ་ངན་པ་རྣམས་བཟང་
པོར་བསྐྱུར་ཏུས་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་བརྟན་པོ་ཡང་མངའ། དེ་ནས་
བརྟན་འགྲོའི་དོན་ཆེན་ལེགས་པར་གྲུབ་སྟེ་དགུང་ལོ་བརྟན་ཅུ་ཙུ་ལྟ་.....
པར་དགོངས་པ་ཆོས་དབྱིངས་སུ་གཤེགས། ཁོང་ནི་དགོན་པ་བའི་བྱ་
ཆེན་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཡིན་ནོ།

ཀམ་ཀམ་དོན་གྲུབ་དཔལ་བ།

ཁོང་ནི་རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་ཤིང་མོ་སྐུལ་ལོ་སྟེ་སྟེ་ལ 1365ལར་
འཕན་ཡུལ་ཏུ་སྐྱུ་འབྱུངས། འདས་ལོ་མི་གསལ། ཁོང་དགུང་ལོ་དགུ་
པར་ཡི་གའི་སྒྱུར་སྒྲིག་བསྐྱབས་པས་ལེགས་པར་མཐེན་ཏེ་བྱིས་པ་ཤེས་...
རབ་ཅན་ཏུ་གྲགས། དགུང་ལོ་བརྟན་གསུམ་པར་མཁན་ཆེན་སློབ་བཟང་
དང་སློབ་དཔོན་གྱི་ཅ་གཉིས་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་མཆན་ལ་དོན་གྲུབ་
དཔལ་བ་ཞེས་གསོལ། དགུང་ལོ་བརྟན་བཞི་པར་མཁན་ཆེན་སློབ་བཟང་
ལ་ལོ་ངོ་བརྟན་གྱི་རིང་ཏུ་བརྟན་ཏེ་འདུལ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་གཞུང་
རྣམས་ལ་ལེགས་པར་སྐྱུངས། དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙུ་གཉིས་པར་མཁན་
ཆེན་ཤུལ་མི་ཏུ་སོགས་ལས་བརྟན་པར་རྒྱགས། གཞན་ཡང་གསང་ཕྱ་
བ་སློབ་སྒྲིག་བརྟན་པ་དང་། མཁས་གྲུབ་རྩི་རྩེ་རྒྱལ་མཆན། རྩི་རྩེ་
འཛིན་པ་གཞོན་ཏུ་རྒྱལ་མཆན། རྣལ་འབྱོར་དབང་མཁས་གཞོན་ཏུ་
འཕེལ། ཕྱ་ཡུལ་སློབ་སྒྲིག་རྣམ་དག་མཁན་ཆེན་སང་རྒྱལ་བ། རི་ཁྲོད་
པ་མགོན་པོ་ཡེ་ཤེས། རྟག་ཕྱང་ལོ་རྒྱ་བ་ཤུལ་བཟང་པོ། བང་སག་
པ་ཀུན་སྤངས་གཞོན་ཏུ་རྒྱལ་མཆན། ཀུན་སྤངས་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆན།
མཁས་བརྟན་གཞོན་ཏུ་འོད། རྟན་གཅིག་པ་ཕྱང་གི་རྒྱ་མཆོ་སོགས་

ཡོངས་སུ་གཤམས་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་མདོ་
 རྒྱལ་ས་རིག་གནས་དང་བཅས་པར་སྦྱངས་པ་དཔྱིས་ཐྱིན་པར་མཛད་.....
 ཅིང་སྦྱབ་པ་ཉམས་ལེན་ཡང་དེ་ལྟར་མཛད་པས་བརྟན་པའི་བདག་.....
 པོར་གྱུར། དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙ་གསུམ་པ་རབ་བྱུང་བརྒྱན་པའི་མེ་མོ་
 ཡོས་ལོ་རྟེ་སྤྱི་ལོ་1387ལོར་ཀམ་ཀམ་གྱི་གདན་སར་ཐེབས་ཤིང་ཡུན་.....
 རིང་རྒྱ་གདན་ས་བསྐྱུངས། བརྟན་འཛིན་གྱི་སྤྱིས་བྱ་མང་རྒྱ་གསོ་སྦྱང་
 མཛད་ཅིང་བཤད་སྦྱབ་གྱི་བརྟན་པ་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་མཛད། དགུང་
 ལོ་ལྔ་བརྒྱ་དགཉིས་པ་རབ་བྱུང་བརྒྱན་པའི་མེ་མོ་བྱ་ལོ་རྟེ་སྤྱི་ལོ་1417
 ལོར་«ཆོས་འབྱུང་བརྟན་པ་རིན་པོ་ཆའི་གསལ་བྱེད་»ཅེས་བརྟན་.....
 བཅོས་བཅུམས། ཁོང་ནི་ཀམ་ཀམ་གྱི་གདན་རབས་བརྒྱ་པ་ཡིན་ནོ།

ཀམ་ཀམ་བཙུན་འབྱུས་བཟང་པོ།

ཁོང་ནི་རབ་བྱུང་ལྔ་པའི་རྒྱ་མོ་ལྷང་ལོ་རྟེ་སྤྱི་ལོ་1313ལོར་སྐྱུང་
 ཤོད་བྱུང་རེར་སྦྱ་འཁྱུངས། རབ་བྱུང་རྒྱུག་པའི་ཤིང་མོ་ལྷང་ལོ་རྟེ་སྤྱི་ལོ་
 1385ལོར་སྦྱ་གཤེགས། ཁོང་དགུང་ལོ་བརྒྱ་པར་འཇམ་དབྱངས་རིན་
 ཆེན་མོང་གའི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ནས་མཁན་པོ་ཁྱེས་ཤིང་། མཁན་
 ཆེན་བཙུན་འབྱུས་རིན་ཆེན་ལ་སྦྱོར་དཔོན་ཁྱེས་ཏེ་རབ་བྱུང་ཞིང་.....
 མཚན་ལ་བཙུན་འབྱུས་བཟང་པོ་ཞེས་གསོལ། དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙ་
 བརྒྱན་པར་རབ་བྱུང་གི་མཁན་སྦྱོར་གཉིས་ལས་བརྟེན་པར་རྒྱུགས།
 དེ་ནས་ཆོས་འཁོར་གྱིང་རྒྱ་ཐེབས་ཏེ་སྦྱོར་དཔོན་ཤེས་རོབ་རྒྱལ་མཚན་.....
 དང་། སྦྱོར་དཔོན་སྦོ་བཟང་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་འདུལ་བ་ལ་སོགས་
 པའི་ཆོས་སྐོར་རྣམས་ལེགས་པར་གསན། མཁན་ཆེན་བཟླ་ཤིས་

རིན་ཆེན་དང་། ཆོས་རྒྱུ་མ་དམ་པ་བསྐྱེད་ནམས་ཀྱིས་མཛན། མཁན་
 ཆེན་ཆོས་དབང་། ལྷན་སྡེ་རིན་ཆེན་སེང་གེ ཕྱ་ལྷུ་ལ་བའི་མཁན་
 བོ་རིན་ཆེན་ཚུལ་ཁྲིམས། སློབ་དཔོན་གཞིན་ཏུ་བཙུག་འགྲུལ། སློབ་
 དཔོན་རིན་ཆེན་བསམ་གྲུབ། མཁན་པོ་བཙུག་ཀྱིས་ནམས་ལ་བསྐྱེད་
 བས་མདོ་ཐགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པར་སྦྱངས་པ་དཔྱིས་ཕྱིན་པ་.....
 མཛད་ཅིང་སྦྱབ་པ་ཉམས་ལེན་ཡང་དེ་ལྟར་མཛད། དགྲུང་ལོ་སྟུང་ཏུ་
 སོ་བདུན་པ་རབ་བྱུང་བྱུག་པའི་ས་མོ་བྱུང་ལོ་སྟེ་སྟེ་ལོ་1349ལོར་ཀམ་
 ཀམ་གྱི་གདན་སར་མེབས་ཤིང་ལོ་ངོ་སྟུང་ཏུ་སོ་ལྷུ་ལོ་རིང་བྱུག་དན་ས་.....
 བསྦྱངས་ཏེ་བསྟན་འཛིན་གྱི་སྦྱོར་བྱ་མང་ཏུ་གསོ་སྦྱང་མཛད་ཅིང་.....
 བཤད་སྟུབ་གྱི་བསྟན་པ་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་མཛད། དེ་ནས་བསྟན་
 འགྲུའི་དོན་ཆེན་ལེགས་པར་སྟབ་སྟེ་དགྲུང་ལོ་བདུན་ཏུ་དོན་གསུམ་.....
 པར་དགོངས་པ་ཆོས་དཔྱིངས་སུ་གཤེགས། ཁོང་གི་ཀམ་ཀམ་གྱི་
 གདན་རབས་དགྲུ་པ་ཡིན་ནོ།

ཀམ་ཀམ་སངས་རྒྱས་ལོད་ཟེར།

ཁོང་གི་རབ་བྱུང་བྱུག་པའི་མེ་མོ་བྱི་ལོ་སྟེ་སྟེ་ལོ་1346ལོར་སྦྱངས་སྦྱངས་
 རབ་བྱུང་བྱུག་པའི་ས་མོ་བྱུང་ལོ་སྟེ་སྟེ་ལོ་1369ལོར་སྦྱངས་སྦྱངས་ ཁོང་
 དགྲུང་ལོ་བཙུག་ཅིག་པར་མཁན་ཆེན་སེང་གེ་དཔལ་བ་ལས་རབ་ཏུ་.....
 བྱུང་ཞིང་མཛན་ལ་སངས་རྒྱས་ལོད་ཟེར་ཞེས་གསོལ། སློ་སར་མེབས་
 ཏེ་མཁན་ཆེན་ལོད་ཟེར་རྒྱལ་པོ་ལས་བསྟན་པར་རྒྱགས། དེ་ནས་ཆོས་
 འཁོར་སྤྱིང་པའི་སློབ་དཔོན་བྱམས་པ་དང་། ལྷན་སྡེ་རིན་ཆེན་སངས་
 རྒྱས་ལ་སོགས་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མང་པོར་བསྟན་ཏེ་མདོ་.....

ཐུགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པར་སྐྱངས་པ་དབྱིས་ཕྱིན་པ་མཛད་པས་
 ཤེས་རབ་ཆེན་པོ་སྤྲུགས་རྒྱད་ལ་འབྱུངས། དགུང་ལོ་བཙ་བརྒྱད་པ་
 རབ་བྱུང་བྱུག་པའི་རྩ་མོ་ཡོས་ལོ་ཉེ་སྤྱི་ལོ་1363ལོར་ཀམ་ཀམ་གྱི་.....
 གདན་སར་ཐེབས་ཤིང་ལོ་ངོ་བྱུག་གི་རིང་རྒྱ་གདན་ས་བསྐྱངས།
 དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙམ་བཞི་པར་དགོངས་པ་ཆོས་དབྱིངས་སྤྲུག་ཤེགས། དེ་
 བས་ལོ་ངོ་སྤྲུལ་རྩ་ཙམ་དགུའི་བར་རྒྱ་ཀམ་ཀམ་གྱི་གདན་ས་སྤྱོདས།
 ཁོང་ནི་ཀམ་ཀམ་གྱི་གདན་རབས་བརྒྱད་པ་ཡིན་ནོ།

ཀམ་ཀམ་བཙོད་ནམས་ཟིན་ཆེན།

ཁོང་ནི་རབ་བྱུང་བཞི་པའི་ཤིང་མོ་བྱི་ལོ་ཉེ་སྤྱི་ལོ་1214ལོར་སྐ་
 འབྱུངས། རབ་བྱུང་ལྔ་པའི་མེ་མོ་བྱི་ལོ་ཉེ་སྤྱི་ལོ་1286ལོར་སྐ་
 གཤེགས། ཁོང་དགུང་ལོ་བརྒྱ་དགུ་པར་རྣལ་འབྱོར་བྱང་མེང་ལས་
 རབ་བྱུང་བརྟེན་རྫོགས་ཀྱི་སྐོམ་པ་མཛོས་ཏེ་མཆན་ལ་བསོད་ནམས་.....
 རིན་ཆེན་རྒྱ་གསོལ། དེ་ནས་ཞིག་པོ་འདུལ་བྱ་བ་རིན་ཆེན་འབྱུང་
 གནས་དང་ཟེམ་ཆེ་རིང་ལོ་པ་གཉིས་ལ་སོགས་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་.....
 གཉེན་རྣམས་ལ་བརྟེན་ཏེ་མདོ་ཐུགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པར་.....
 སྐྱངས་པ་དབྱིས་ཕྱིན་པ་མཛད་དེ་མཁས་པའི་དབང་པོར་གྱུར།
 དགུང་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ཙམ་གཅིག་པ་རབ་བྱུང་བཞི་པའི་ཤིང་མོ་སྤྲུག་ལོ་ཉེ་.....
 སྤྱི་ལོ་1254ལོར་ཀམ་ཀམ་གྱི་གདན་སར་ཐེབས་ཤིང་ལོ་ངོ་སྤྲུལ་རྩ་སོ་.....
 བཞིའི་རིང་རྒྱ་གདན་ས་བསྐྱངས་ཤིང་བརྟན་འཛིན་གྱི་སྤྱིས་བྱ་མང་རྒྱ་.....
 གསོ་སྦྱང་མཛད། དེ་ནས་བརྟན་འགྲོའི་དོན་ཆེན་ལེགས་པར་བྱུང་ཉེ་
 དགུང་ལོ་བདུན་རྩ་དོན་གསུམ་པར་དགོངས་པ་ཆོས་དབྱིངས་སྤྲུ་.....

གཤེགས། ཁོང་ནི་ཀམ་ཀམ་གྱི་གདན་རབས་ལ་པ་ཡིན་ནོ། །

ཀམ་ཀམ་ཆོས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས།

ཁོང་ནི་སྤྱི་ལོའི་རྒྱུ་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་རྒྱུ་སྐད་ཅན་རྒྱ་སྤྱི་
 འབྲུངས་པའི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཞིག་ཡིན། ཁོང་གིས་ཐོག་མར་བོད་ལྷལ་ནས་
 མདོ་ཡགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པར་སློབ་གཉེར་མཛད་ཅིང་།
 བཟུང་པའི་ཆོས་སྒྲིག་ལྷན་ཁྲིམས་ཀྱི་སྐོར་པ་མདོས་ཤིང་.....
 བསྐྱེད་བྱ་ཐམས་ཅད་ལེགས་པར་བསྐྱེད་པ། དེ་ནས་ཁ་ཆེ་དང་།
 བལ་ལྷལ། རྒྱ་གར་ལོགས་སུ་ཕེབས་ཏེ་པཎ་སྐྱབ་མང་པོའི་ཞབས་ལ་
 གཏུགས་ཤིང་རྒྱ་གཞུང་དང་རྒྱ་ཡིག་བཅས་ལ་སྦྱངས་པ་དབྱིས་ཕྱིན་པ་...
 མཛད་ནས་བཟུང་བཅོས་གཉིས་ཅན་བོད་ཡིག་རྒྱ་བསྐྱེད་བ་མཛད།
 ཁོང་གི་བསྐྱེད་ཆོས་ནི་«བཀའ་འབྱུང་»ལས «རྒྱ་ཕྱི་མ་ལྷག་རྒྱ་ཆེན་པོ་
 ཐིག་ལེ་རྣལ་འབྱུང་མ་ཆེན་མོའི་རྒྱ་ཕྱི་རྒྱལ་པོའི་མངའ་བདག་»ལུ་...
 ཉི་ཤུ་ཅ་བརྒྱད་པ་དང་། «བཟུང་འབྱུང་»ལས «དབང་རིན་ཆེན་
 རྒྱུང་བ་»བཅས་བཞུགས་སོ། །

ཀམ་ལེས་དོན་བཟུང་འཛིན་འབྲིན་ལས་རབ་བྱས།

ཁོང་ནི་རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ལྷན་པོ་སྐྱབ་པ་ཉི་ཤུ་ལོ་...
 1770ལོར་མདོ་ཁམས་ཁལ་རྒྱུ་སྤྱི་འབྲུངས། འདས་པོ་མི་གསལ། ཁོང་
 དབྱང་ལོ་རྒྱུང་བའི་རྒྱུ་ནས་བཟུང་པའི་ཆོས་སྒྲིག་ལྷན་ཁྲིམས་ཀྱི་རབ་བྱུང་...
 བསྐྱེད་པས་ཤིང་ཡི་གེའི་སྒྲིག་སྒྲིག་དང་ཆོས་སྒྲིག་བཅས་ལ་བྱང་བ་མཛད།
 དེ་ནས་ཡོངས་སུ་གསལ་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མང་པོའི་ཞབས་...
 བད་ལ་བཟུང་ཏེ་མདོ་ཡགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པར་སྦྱངས་པ་.....

དཔྱིས་ཕྱིན་པ་མཛད། བྱུང་པར་རྒྱ་འངས་མགོན་བརྟན་པའི་ཉིན་
 བྱེད་ཀྱི་བྱུང་རྒྱུན་རིང་བརྟན་ནས་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་.....
 མཐའ་ཟུག་པ་ལ་སྦྱངས་པ་ལྟལ་རྒྱུ་ཕྱིན་པ་མཛད་ཅིང་མཁས་པ་ཆེན་.....
 བོར་བྱུང། དགུང་ལོ་ཉི་ཤེས་དགུ་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ས་མོ་བྱ་
 ལོ་ཉི་ཤེས་1789ལོར་དཔལ་སྦྱངས་བྱུང་བརྟན་ཆོས་འཁོར་གྱིང་གི་.....
 ཉེ་འདབས་དཔེན་པ་ཆེན་རིས་སུ་«འཆི་མེད་ནོར་བུའི་མིང་བ»ཞེས་པའི་
 མཐའ་སྦྱར་སྒྲོལ་གྱི་ལག་ལེན་ཆོད་བྱུང་ལུགས་བཅའ་མས་མཛད། དེའི་བྱ་
 ཡིག་གི་ཚུལ་རྒྱ་«ཉིན་ཐབས་སྒྲིང་གི་ནོར་བུ»ཞེས་པ་བཅས་ལུགས་.....
 བཅའ་མས་གནང་ངོ་།

༡༩༩ རེས་ལེགས་བརྟན་འཛིན།

ཁོང་ནི་སྤྱི་ལོའི་རྒྱ་རབས་བཙོ་བརྒྱད་པའི་རྒྱ་མགོ་ཙམ་རྒྱ་.....
 ཁམས་མེད་གཤེ་ཁོངས་སུ་སྤྱི་འབྲུངས། ཁོང་དགུང་ལོ་ཆུང་བའི་རྒྱ་
 བས་ཡི་གཤེ་སྤྱི་ལོ་དང་ཆོས་སྤྱི་ད་བཅས་ལ་བྱང་བར་མཛད་དེ་.....
 བརྟན་པའི་ཆོས་སྤྱི་ལུགས་ཤིང་རབ་རྒྱ་བྱུང། དེ་ནས་སི་རྒྱ་པཎ་
 ཆེན་ཆོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་(1699—1774)ལ་བརྟན་ནས་རིག་.....
 གནས་ཆུང་པ་ལྟ་དང་ཆེ་པ་ལྟ་ལ་ཐོས་བསམ་ནན་ཏན་རྒྱ་མཛད་ཅིང་.....
 མཁས་པ་ཆེན་པོ་བྱུང། ལྷག་པར་རྒྱ་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་
 ལ་ཐོས་བསམ་མད་རྒྱ་བྱུང་བ་མཛད་ཅིང་མདོ་དབྱུས་ཁམས་གསུམ་རྒྱ་.....
 མཁས་པའི་གཤམ་པ་ཐོབ། ཁོང་གི་ནམ་ཐར་ཞིབ་རྒྱ་མཐའ་རྒྱ་མ་
 རྟེན་པས་ཤིན་རྒྱ་པངས་སོ། ཁོང་གི་གསུང་ཚམ་ནི་«ཆོས་གཞུང་ཉི་ཤེས་
 མཁོ་བུམ་བཟང་»དང་། «དཔལ་ལྷན་རྒྱ་དཔེ་སྤྱི་གསུམ་གསོ་བ་རིག་